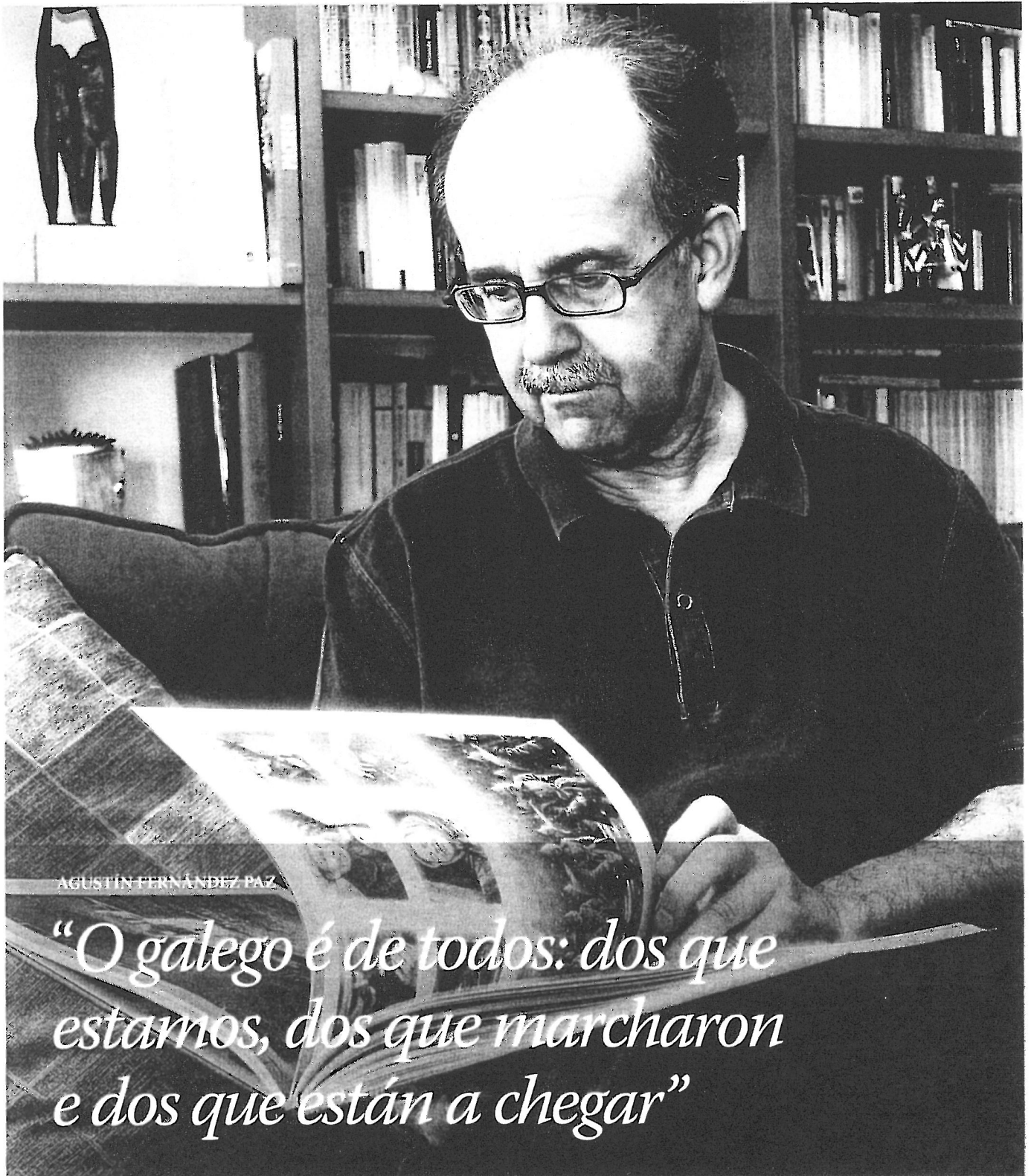

FOTOGRAFÍA
A Torre, viúva sen o
ollar de 'Manito'

NÓS

Xornal SUPLEMENTO DE CULTURA

20 DE XUÑO DE 2009. NÚMERO 28

AGUSTÍN FERNÁNDEZ PAZ

“O galego é de todos: dos que estamos, dos que marcharon e dos que están a chegar”

ENTREVISTA A AGUSTÍN FERNÁNDEZ PAZ

“Aspiro a chegar a todos os lectores, pero estou marcado”

Os escritores homenaxeán hoxe en Vilalba, a súa terra natal, a Agustín Fernández Paz, un dos autores en lingua galega máis vendidos e traducidos. Acabada de saír ‘Lúa do Senegal’, prepárase para recoller en Teruel o Premio Nacional de 2008. POR IAGO MARTÍNEZ FOTO: SONIA DAPONTE

LEVA POCOS premios que nin leva a conta nin quere facela. Élle tan obscuro como o inventario dos títulos publicados, que son moitos. Algúns, acabados de saír do forno, editados e reeditados en varias linguas e distintas coleccións, o mesmo para adultos que para mozas ou cativos, amoréanse no salón da súa casa de Vigo a canda os libros alleos, como eses de Joan Margarit que estes días repasa antes de coñecer persoalmente o poeta, co que vai coincidir en Teruel cando recolla o Premio Nacional que ganou o ano pasado por *O único que queda é o amor* (Xerais, 2007). En realidade, dicir que Agustín Fernández Paz (Vilalba, 1947) é un autor serodio é faltar á verdade. Sempre escribiu, pero antes de contarlle historias aos nenos, grandes ou pequenos, e antes de metelos en libros e non nos manuais de galego que facía cos seus compañeiros do grupo Avantar, este vigués adoptivo xa deitaba no papel as impresións de cada lectura e de cada filme que vía no cineclub de Coruña. Xura, con humildade, que nunca eses trazos han ver a luz nun libro, como tampouco a tremoia das súas novelas. Garda, a razón dun título por cartafol, mapas de personaxes en papel continuo e naipes de fichas de cartón con puntos de xiro, conflitos e bosquexos de capítulos. É a trastenda da literatura. Todo o que Agustín Fernández Paz fai antes de abrir outro caderno de follas amarelas, sempre amarelas, e empezar a escribir a man, sempre a man, o primeiro borrador de cada novela. Coa que está a caer, e sendo o autor de *Corredores de sombra* un docente que nunca deixou de selo, malia a estar prexubilado, non parece doado esquivar a cuestión da lingua. “A sociolingüística perségume”, confesa, un pouco a chanza, pero é que o asunto

volve estar tamén no seu último libro. A protagonista de *Lúa do Senegal*, unha novela ilustrada por Marina Seoane que se quere sobre o drama da emigración, e unha nena que chega a Vigo no verán industrial, a poucos meses de entrar, por primeira vez na súa vida, nunha escola galega.

O conselleiro de Educación non tivo en conta ás nenas como Khoedi nin aos seus pais na consulta sobre as linguas. Só lles pregunta ás familias que xa teñen fillas escolarizadas. O capítulo sobre as linguas escribíno con moito coidado, porque o galego é de todos: dos que estamos aquí, dos que tiveron que marchar e tamén dos que chegan para quedar. Esta nena, Khoedi, no futuro será unha cidadá de Galicia, e a ela, que vén dunha realidade plurilingüe, non lle resulta raro que aquí

“A MIN O DE ESCRITOR VÉNME ANCHO. EU TÊNOME MÁIS BEN POR UN NARRADOR. CONTO HISTORIAS”

“O GALEGO É DE TODOS: DOS QUE SEGUIMOS AQUI, DOS QUE TIVERON QUE MARCHAR E DOS QUE CHEGAN AGORA”

tamén haxa varias linguas. Foi un capítulo que me levou o seu. As limitacións son creativas, pero son limitacións. Eu tiña que escribir como vive a nena o asunto da lingua, non podía facer un tratado de sociolingüística. É, despois de todo, o que máis

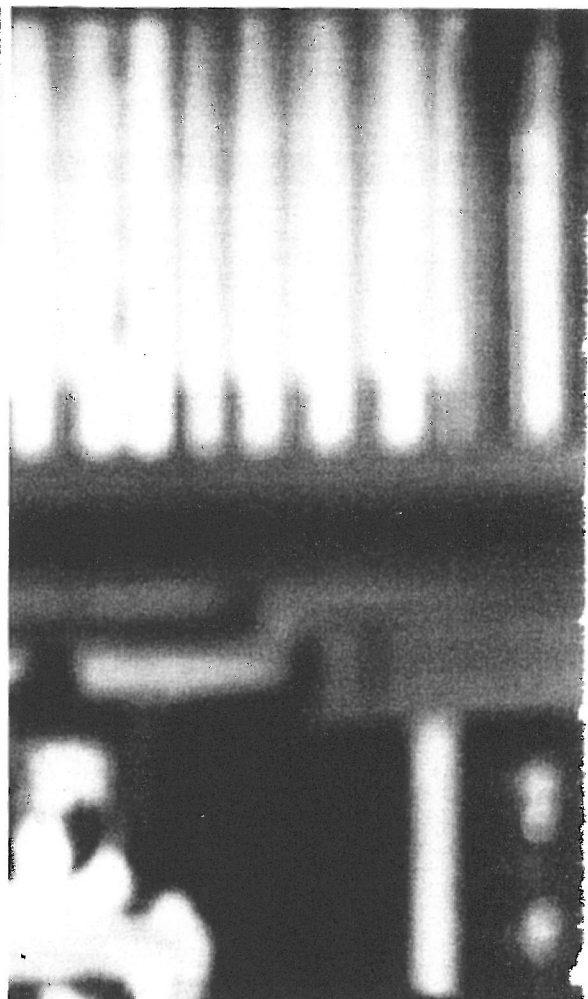
me gusta do labor de narrador: encarnarme nun personaxe, darlle voz. Nunca renuncio a expresar a miña visión do mundo, pero sobre todo conto historias. A min o de escritor vénme ancho. Ténome por un narrador.

Cre que o monolingüismo foi sempre a meta dos que tiñan un compromiso coa lingua, e que iso deixou baleiro ese espazo simbólico do bilingüismo que agora queren ocupar algúns?

A xente de Galicia Bilingüe, que ten a mentira como estratexia habitual, empeza mentindo no seu nome. O que queren é que nós fiquemos no gueto, que non os contaminemos. Opónense, en realidade, á normalización social do galego. Unha cousa son os discursos políticos ou partidarios e outra a xente. Talvez houbo posturas coma esa, pero a maioría de nós, hai quince anos, defendiamos a mesma idea que agora: quen sabe galego, sabe máis. Queriamos, e queremos, que se poida vivir en galego con normalidade, algo que, sobre todo polos prexuízos, que son a nai do ano, non se conseguíu nunca.

Imaxinou algunha vez, nos últimos vinte anos, un escenario como que atravesamos?

Era difícil imaxinalo. O problema fundamental foi, e segue a ser, o dos prexuízos. Son tan sólidos que é difícil arrincalos. Leva moito tempo. É un traballo a longo prazo. Con todo, algo avanzamos, con baixa intensidade pero avanzamos nesa loita. Menos do que quixéramos, se cadra, pero o galego foi gañando ámbitos de uso e de prestixio. Que acontece agora con este ataque feroz contra o galego? Que todo o traballo feito fica esfarelado. O dano que se fixo xa, nestes meses, é tremendo, e vai ser moi complicado curalo. Nin sequera os culpábeis son conscientes do mal que fixeron.

O escritor Agustín Fernández Paz, na súa casa de Vigo, onde vive dende hai vinte anos

Todas esas etiquetas –“lingua limitadora”, “lingua imposta”, “lingua radical”– vólvennos ao punto de partida. Os prexuízos antigos instálanse de novo e nacen outros novos. A desfeita é tremenda. Hai que manter sempre a esperanza, pero vainos custar moito refacer o traballo.

E cal é a mensaxe acadaida?

Hai que reivindicar que a lingua é de todos. Un dos prexuízos máis efectivos é aquel que asocia o galego con determinadas ideoloxías e con determinados partidos. Os que queren destruír o galego tiraron moita rendibilidade deste prexuízo.

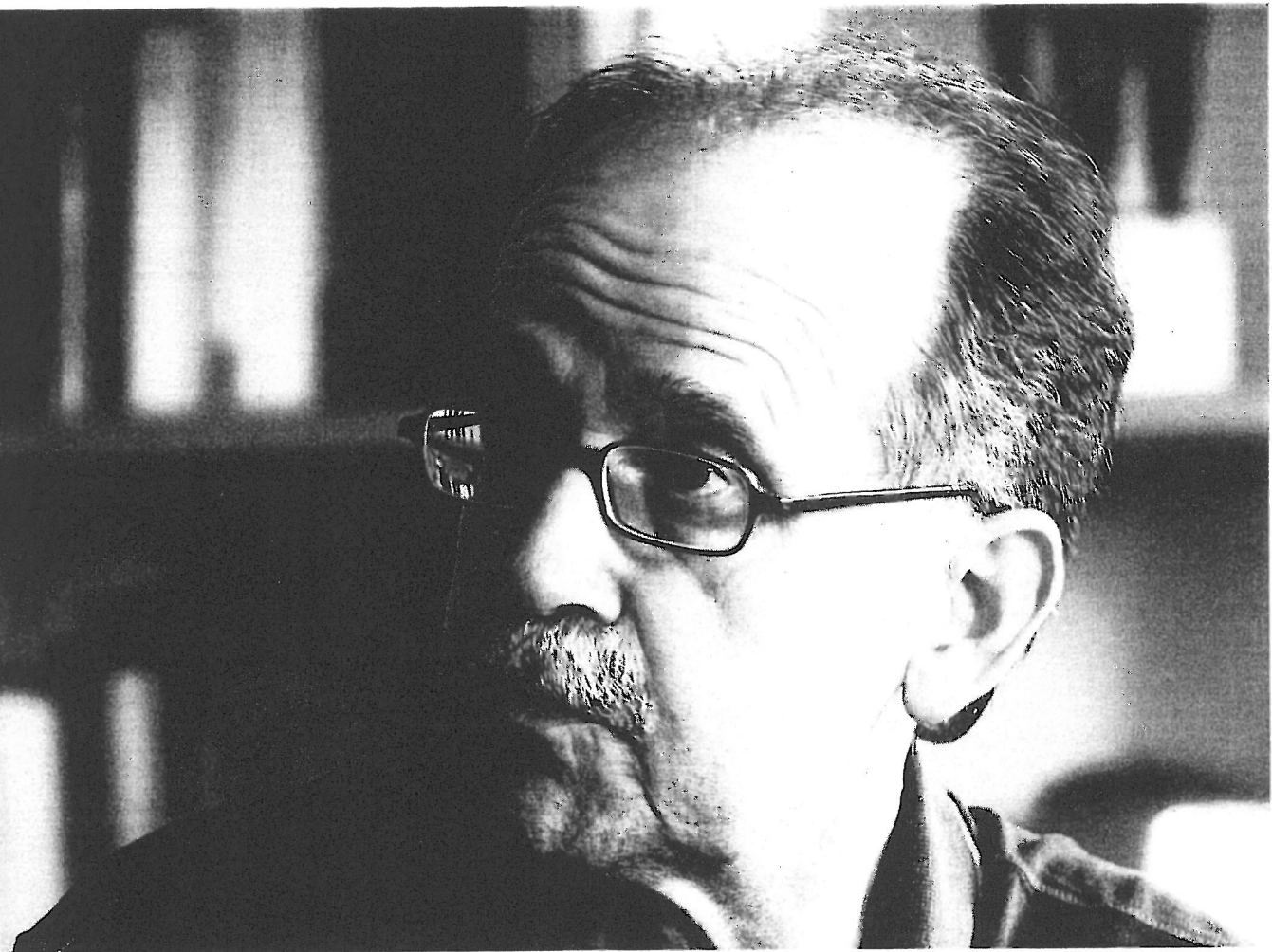
E ben? Cómpre afastar aos actores tradicionais? É preciso que o nacionalismo e a Mesa pola Normalización Lingüística, por exemplo, fiquen nun segundo plano?

Non se trata de arredar a ninguén, pero se a Mesa e o BNG capitalizasen en solitario a reivindicación do galego, moita xente non se apuntaría a ese carro. Todas as forzas que traballan a

prol da lingua teñen que seguir facéndoo, pero hai que crear plataformas máis amplas nas que caiba moita máis xente. A lingua é de todos, dos que viven en Vilalba e votan á dereita e dos que están nas cidades e votan á esquerda. E temos que renovar o noso argumentario, porque hai unha parte que estaba xa obsoleta. Hai que asociar a lingua a factores positivos e novos: cohesión, modernidade, internet... O malo é que temos as forzas financeiras, empresariais, mediáticas e políticas, as elites deste país, en contra. Desexarían que o galego desaparece ou quedase como un residuo folclorizante.

Sorprendido polas mostras de compromiso da sociedade civil?

En absoluto. Esperaba isto e moito máis. Vexo dificultades, pero tamén, como Manu Chao, creo que a próxima estación é a esperanza. Xa o dixen no meu discurso na entrega dos Premios Xerais: todo pode cambiar. De nós depende. Só hai que construír un discurso ilusionante que contrarreste as mentiras

sistemáticas que están a verter. É complicado porque non temos os medios máis axeitados para facernos oír, pero temos a rede. E ademais somos moitos.

Que se persegue?

Xa que lle poñen adxectivos ao bilingüismo, nós querémolo simétrico. O mesmo marco legal para as dúas linguas. É tan de sentido común que parece imposible que non consigamos avanzar se nos expresamos coa claridade e o entusiasmo co que se hai que expresar.

A agresión é dupla no caso dun escritor en lingua galega?

Eu son tan poderoso co galego como calquera outro escritor do mundo coa súa lingua, pero entre os meus libros e os lectores aos que me dirixo hai unhas canles. Que pasa se esas canles quedan tupidas? Que pasa se os poderes públicos porfían en que un sector da cidadanía non tena competencia en galego? E o que é aínda peor: que pasa se persisten en crear prexuízos mentirosos sobre a lingua e nin sequera os

"RUÍZ ZAFÓN TIVO ÉXITO CUNHA NOVELA XUVENIL PUBLICADA NUNHA COLECCIÓN PARA ADULTOS, 'LA SOMBRA DEL VIENTO'"

"SE O BNG E A MESA CAPITALIZASEN EN SOLITARIO A DEFENSA DA LINGUA, MOITA XENTE NON SE APUNTARÍA"

que poden ler en galego se senten estimulados? É unha agresión tremenda, dende logo.

Pero ao tempo que se atenta contra a base da literatura, que é o lectorado, a Consellería de Cultura renova o seu apoio institucional á cultura galega. Hai que ser moi arriscado para dicir abertamente o que se pensa. A maioría da xente di unhas cousas e logo fai outras. A min as palabras parécenme moi ben, pero debo vulgar as persoas polos seus feitos e non podo esquecer, porque formei parte do equipo que o elaborou, que moitos dos deputados do PP que agora se opoñen ao galego votaron a favor do Plan Xeral de Normalización Lingüística, que se aprobou por unanimidade en 2004. Había un consenso e estano rompendo. O dano que están a facer é tan grande que só se pode compensar se a reacción cidadá da dignidade ferida é suficientemente ampla, como eu espero que sexa.

Dise adoito que Fernández Paz chegou serodiantemente á

literatura, que primeiro foi mestre e logo autor. Onde prende a súa literatura?

Se escribo é porque son lector, e son lector por meu pai. Músico e carpinteiro, tiña o vicio da lectura, cousa pouco habitual nunha vila galega dos anos cincuenta. Tiña na casa un número de libros que hoxe nos parecería ridículo, non sei, setenta ou oitenta, pero que daquela eran moitos. Verne, Poe, Stevenson, Salgari... Todo aquilo. Foi el quen nos meteu aos fillos o vicio de ler. Na lectura sempre é así: hai alguén que te contaxia.

E como vira escritor ese lector?

O de escribir foi de casualidade. Escribía diarios de lecturas, de películas, algún ensaio publicado nas revistas ciclostiladas do cineclub da Coruña... Coa introdución do galego no ensino, Xerais encargounos a nós, os once do grupo Avantar, que elaborásemos os manuais de lingua. Non tiña nada que ver co que se fai agora. Eran sesións longuísimas nas que case o de menos era o manual. Toda a fin de semana comendo xuntos e

falando de todo, analizándoo todo. Estaba todo por facer. As lecturas para escolares que había eran moi escasas e non encaixaban nos temas e nos valores que considerabamos motivadores para o ensino. Alguén tiña que facelas, e ese alguén fun eu. O resto vén dado. En Xerais abren unha colección de libros para o público infantil, pregúntame se teño algo, teño, público, logo recunco, danme un par de premios, o Merlín e o Lazarillo... Iso detume certos azos, aínda que tardei en asumilo. De feito, logo de gañar o Lazarillo, no canto de poñerme a escribir unha nova novela, embarqueime nun libro ruinoso, un ensaio ambicioso sobre a utilización didáctica dos cómics. Alá me tirei un ano da miña vida cun libro que nin se vendeu nin tivo repercusión ningunha. Non era a ficción o que máis me interesaba, pero pouco e pouco o veneno da narración, o gusto por crear personaxes, foise impondo a todo o demais.

Os libros de fronteira como O único que queda é o amor

ENTREVISTA A AGUSTÍN FERNÁNDEZ PAZ

É o máis cerca que Agustín Fernández Paz vai estar do lectorado adulto?

Carlos Ruiz Zafón comeza gañando o premio Edebé de literatura xuvenil, escribe dous libros máis para o mesmo público e logo publica unha cuarta novela xuvenil, pero que se publica nunha colección para adultos, que se chama *La sombra del viento*. Eu aspiro a chegar a todos os lectores, pero estou marcado. É a tiranía do paratexto. Un libro, se paga a pena, tenlle que interesar a un lector mozo e a un lector adulto. O que define a literatura xuvenil, e isto non é meu, senón de Emili Teixidor, non é nin o tema nin os personaxes, senón as cuestións formais. Unha novela pode mola considerar xuvenil se non ofrece dificultades a un lector en formación como é o lector mozo. E engade Teixidor: tamen hai lectores en formación entre os lectores adultos. Así e como se explica ese paradoxo.

Daquela, a maioría dos best-sellers serían novelas para lectores adultos en formación.

Claro, porque a formación lectora faise ao longo de toda unha vida, e non todos chegamos ao estadio máis desenvolvido. É claro que o *Ulises* de Joyce non é literatura xuvenil, pero as de Auster, por que non? *El palacio de la luna* non é unha novela xuvenil? Pois aos mozos encántalles. Na literatura xuvenil hai moita merda, por suposto, pero tamén hai unha serie de libros de fronteira que se botan a perder polos prexuízos do lectorado adulto. Iso no cine xa non acontece. Está superado. Os críticos escriben sobre todo tipo de filmes. Na literatura, porén, o paratexto marca, e a mín amórame. Hai novelas minas que poderían ser publicadas para os adultos, como *Aire negro* ou *Tres pasos polo misterio* ou *O centro do labirinto*, e que están en coleccións para o público xuvenil e por iso non chegan ao público adulto. Hoxe hai máis xente que se achega a estes libros sen tantos prexuízos, pero non é abondo. E eu non quero caer na dinámica de publicar en coleccións de adultos, porque se o fago, poden perder os mozos e non teño por que. É máis fácil que se acheguen os maiores.

Acóntecelle o mesmo ao cómic?

Iso *pasáballe* ao cómic. Dende que descubriron o truco da novela gráfica está no Olimpo dos deuses. Cada vez que me acordo de cando estaba en Barcelona e tiña que agochar os tebeos debaixo do xerse para que non nos vise a progresía...

E que hai do infantoxuvenil, que é máis un totalizador académico que un concepto de uso público?

Eu contra iso a única arma que teño é facer cada libro o mellor posíbel e confiar en que as cousas cambien.

Fai literatura de homes?

A maioría das protagonistas das miñas novelas son mulleres, e non penso ir ao psicanalista para saber por que. Atópome máis cómodo nesas voces. Teño pensado no asunto, ollo. Non sei se é polas moitas amigas que teño, se é porque con elas falamos a calzón quitado, cos sentimentos por fóra... Non o sei. Ao primeiro era consciente. As miñas alumnas queixábanse de que non había libros con mulleres diante e había que facer algo, pero logo volveuse algo natural. Fago por tanto literatura de mulleres? Fago literatura. Nada máis.

Pos en cuestión a construción de xénero nesas personaxes femininas?

As miñas personaxes cambiaron porque agora teñen máis arestas e ao principio eran máis planas. Con todo, teñen moito de min. Sempre hai fios do autor nas voces dunha novela, pero non creo que se perciban masculinas. En esencia, deixando á parte as diferenzas, somos persoas. E tampouco podo ocultar que fun durante moitos anos, dende a morte de Franco, un compañeiro de viaxe da causa feminista.

Cal foi o libro que máis lle custou escribir?

Aire negro e *Corredores de sombra*. Son dúas novelas que creo que obxectivamente se defenden ben en calquera ámbito. E logo *O único que queda o amor*. Son os libros dos que me sinto máis orgulloso dende o punto de vista técnico.

E sentimentalmente?

Iso é distinto. Cada libro remite a unha época da túa vida. Non sei. Ao mellor hai épocas nas que estás dominado pola tristeza, como pode ser *Noite de voraces sombras*. Hai xente á que lle gusta moito, pero a mín paréceme máis sólida *Corredores de sombra*.

Cos premios tamén acontece?

Un non pode esquecer a emoción dos primeiros. Son o sinal de que á xente lle gusta o que escribes. Agora cambiou todo, pero antes presentábase nunha arroutada. Logo descobres que os gañas, como me pasou a mín co Lazarillo. Todo o que eu diga dos premios... Fun moi afortunado. Tamén fun xurado, e sei que a diferenza entre un gañador e un

"NON QUERO PUBLICAR EN COLECCIONS PARA ADULTOS, PORQUE PODERÍA PERDER AOS LECTORES MÁIS MOZOS"

"ESTE NADAL, POR VEZ PRIMIRA, VIN UN LIBRO MEU NUN GRAN ESCAPARATE, NON PARECIA GALEGO"

finalista, ás veces, é un combinado de cousas aleatorias.

Un escritor veterano presentándose a un premio en Galicia é un contrasentido?

Eu pechei a billa logo de gañar o Edebé de literatura infantil. A partir de aí considerei que a fortuna xa me favorecera en exceso e que non tiña sentido presentarse a máis. Cumprino, pero seguiron chegando os premios, iso si, a obra publicada. Cada quen que faga o que queira, pero véxolle pouco sentido presentarme a un premio. Cando publico un libro xa se promociona o suficiente. Os cartos sempre venen ben, pero o fundamental sempre é a visibilidade. Os meus libros ven, na medida en que se poden ver, claro.

Cal é esa medida?

O libro galego ten un plus de visibilidade motivado pola minusvaloración social da lingua. Hai algunhas librarías que non, pero en moitas os libros galegos están no que eu chamo "a reserva india". As grandes promocións nunca serán dun libro noso, entre outras cousas porque a nosa industria editorial ten as dimensións que ten. Ás veces buscar un libro galego é unha aventura de Indiana Jones. Este Nadal vin por primeira vez un libro meu nun escaparate. Levei unha sorpresa. Non parecía galego. Con todo, avanzamos moito. Eu recibo moitísimas cartas de lectores. Á percibes que hai alguén, e a mín emocionáname.

Como reciben as outras literaturas a Fernández Paz?

Ben, en xeral moi ben. En catalán, por exemplo, eu mesmo estou abraiado. Creo que hai dúas razóns: primeiro, que publico en Bromera, unha editorial de Valencia cun dinamismo exemplar; segundo, que me traduce un tipo que se chama Josep Franco que, sinceramente, me mellora as novelas [ri].

Cómoado na súa condición de best-seller?

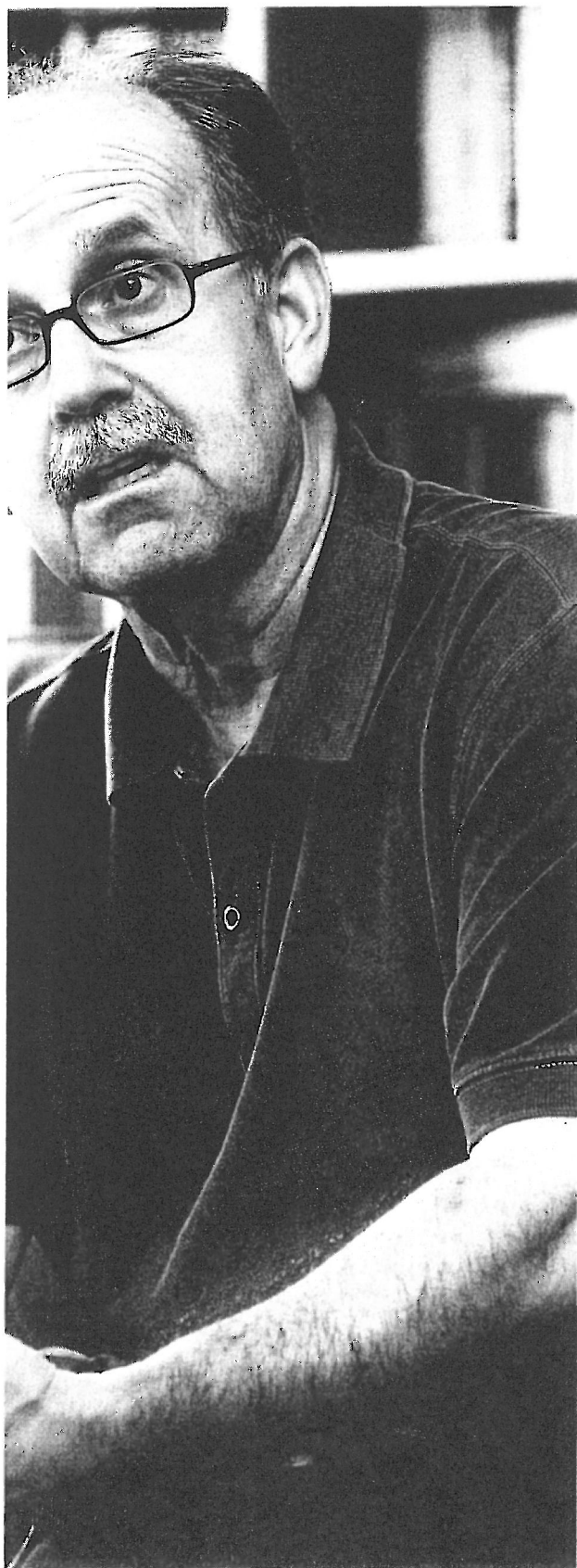
Eu son un escritor que escribe en galego e que non renuncia a iso, e non porque non mo pediran en España, pero percibo que os meus libros son moi lidos en Galicia, tamén por castelán falantes. Recibo moitas cartas. Os lectores fálame das novelas. Por que gustan os libros? Pois non o sei.

Ás homenaxes, a diferenza dos premios, non se concorre.

Non, iso só quere dicir que vas vello. Con todo, sempre son mellores en vida. ■

Agustín Fernández Paz, durante a conversa

PERFIL

Un home de ben

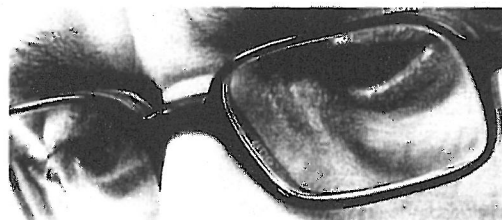
Martin Pawicy

"PERTENZO A UNHA xeración cunha cualidade que a fai única: fomos os últimos nenos que medramos sen a presenza da televisión". Así comezaba *As páisaxes da memoria*, o pequeno relato autobiográfico que Agustín Fernández Paz escribiu como acompañamento á edición española de varias das súas obras. Naquel texto memorábel Agustín elixiu describirse como unha rareza sociolóxica, alguén que garda na súa memoria recordos que hoxe poden parecer arqueoloxía e experimentou ao longo da súa vida o tránsito dun país non moi afastado da Idade Media a outro máis ou menos mergullado no século XXI. A liña do tempo que nos leva do arado de ferro até internet, unha época de cambios abruptos, de increíbles transformacións ideolóxicas, sociais e tecnolóxicas. Agustín Fernández Paz é fillo de todas elas. Un elo que conecta as narracións de aparecidos desa infancia sen televisión cos libros de Lovecraft aos que chegou xa adulto; as conversas políticas clandestinas da longa noite de pedra cos debates non menos encendidos que hoxe flúen a través da rede.

O que non cambiou foi o gusto por recibir historias, "de viva voz, nas páxinas dun libro ou dun cómic, na escuridade dunha sala de cinema ou a través das diversas pantallas que teño na casa". Un gusto pola ficción que creceu canda el, cos contos que se escoitaban arredor da cocina de ferro e coa modesta biblioteca do seu pai onde descubriu a Verne, Salgari, Poe, Stevenson ou Mark Twain. Deixou de ser neno en Xixón, cando marchou con catorce anos para facerse perito na Universidade Laboral, hoxe convertida nunha espléndida fábrica de cultura. Pasou sete anos interno, abondo para ser quen de camiñar polos corredores do edificio cos ollos pechados sen bater contra parede ningunha. Barcelona foi despois diso un oasis de liberdade, un

lugar cheo de espazos para o coñecemento. Na Coruña aprendeu a ser mestre e comezou o período máis fértil da súa vida. Porque Agustín é mestre, mestre antes que escritor. Mestre de escritores, mesmo. Exerceu a docencia con paixón e formou parte activa, activísima, dos movementos de renovación pedagóxica. Está detrás dalgúns dos primeiros manuais escolares en galego, feitos de maneira esforzada e precaria nunha altura na que "cortar e pegar" aínda non era unha metáfora informática. Para aqueles libros escribiu infinidade de textos, as lecturas necesarias para ilustrar cada lección, lecturas que daquela non tiñamos en galego. Supoño que aí naceu o Agustín que todos admiramos. O Agustín que empezou a escribir por pracer e por necesidade creativa, mais tamén coa convicción de que era preciso ocupar un oco que aínda estaba por encher. O que agora entendemos por literatura infantil e xuvenil galega inventárona nos oitenta xente coma Agustín, coma Paco Martín, coma Xabier P. Docampo, amigos, chairegos (uns máis que outros) e compañeiros de xeración os tres, esa que Manuel Bragado deu felizmente en chamar "Xeración Lamote". A débeda que temos contraída con

autor apreciado e querido, que recibe centos e centos de cartas deses mozos e mozas que fixeron de *Cartas de inverno* un fito da nosa literatura con case setenta mil exemplares vendidos en lingua galega. *Contos por palabras*, unha marabilla, supuxo o seu recoñecemento internacional ao ser incluído na listaxe de honra do IBBY en 1992, igual que *Aire negro*, escollido de novo polo IBBY en 2001 e pola Jugenbibliothek de Munich que outorga os prestixiosos White Ravens. Cando lle concederon o Premio Nacional de Literatura Infantil e Xuvenil o ano pasado polo seu volume de relatos *O único que queda é o amor*, Santiago Jaureguizar deulle a volta á noticia no seu blog; o importante non era que Agustín gañara o Nacional, senón que o Nacional gañara a Agustín. Non lle faltaba razón. Era o premio o que ficaba honrado ao acollelo na súa listaxe de vencedores, ao destacar un escritor cuxa ausencia case resultaba escandalosa. Vén de publicar *Lúa do Senegal*, dedicada entre outros "a Ousmane Sembène, mestre" nun xesto que revela ao mesmo tempo a súa cinefilia e a súa bondade. Bondade é o que transpira este libro en todas as súas páxinas; bondade e amor: Amor por

eles é impagábel. No fondo, a verdadeira razón de ser deste artigo é a de lles dar publicamente as grazas. *A cidade dos desexos* abriu en 1989 unha carreira, a do vilalbés, inzada de premios. *As flores radiactivas*, *Cos pés no aire* e *Corredores de sombra* son algúns dos títulos que fan grande a un

Khaedi, a nena que deixa atrás África para instalarse coa súa familia nunha cidade, Vigo, que tamén é a de Agustín e na que todo é diferente; amor polos personaxes, polas palabras, polos lectores, por todos nós. Porque Agustín é un home de ben, e esa é unha condición necesaria para facer arte con maiúsculas. ■

Fernández Paz está presente en Vilalba en árbore e pedra

O escritor foi homenaxeado onte pola súa traxectoria como escritor

EN DIRECTO
Mayte Corbelle

VILALBA | «Quen podería pedir máis...». Foi a frase coa que Agustín Fernández Paz rematou a súa intervención en Vilalba, logo de descubrir un monolito, situado nunha praza que leva o seu nome, e logo de prantaresse lugar unha abidueira. «A pedra simboliza a dureza das raíces, a este lugar volven sempre os meus pés de neno, xa que aquí me criei; e a abidueira, que se ergue dereita cara o sol, tamén foi sombra dos meus xogos de infancia». Así explicaba as sensacións que lle producían «estes tres agasallos xuntos».

A eses agasallos máis tarde se sumou outro, o E de escritor que lle concede a Asociación de Escritores en Lingua Galega, promotora deste homenaxe baixo o lema de O Escritor na súa Terra e que lle foi entregada en forma de obra de arte saída das mans de Silverio Rivas. A celebración acadou 15 anos consecutivos e foi a terceira vez que recaeu nunha persoa da Terra Chá, logo que o recibira no 1998 Manuel María en Outeiro de Rei, e no 1999, Xosé Chao Rego, tamén na capital chairega.

As flores radiactivas, *Cartas de inverno*, *O centro do labirinto*, *Contos da palabra*, *Cos pés no aire*, *Aire Negro* ou *O único que nos queda* é o amor son algúns dos títulos dos que é autor Agus-

tín Fernández Paz, e que onte saíron á luz en diferentes momentos e por boca de distintas personalidades das letras galegas que acudiron a este evento. Narrador, ensaísta, profesor, pedagogo, sociolingüista e especialista en animación á lectura e en literatura infantil e xuvenil, este home recibiu onte esta homenaxe que, segundo a secretaria da AELG, «se decidiu por unanimidade e sen ningún xénero de dúbidas, porque non houbo outro nome».

Sínxeleza

Foi unha celebración múltiple e popular á que acudiron máis dun cento de amigos e veciños de Fernández Paz, entre os que había caras tan coñecidas como as das poetisas Yolanda Castaño e Marica Campo, ademais de Paco Martín, entre outros.

Pola súa banda, Agustín Fernández Paz, visiblemente emocionado, acolleu este acto coa sínxeleza que o caracteriza. Quixo que esta homenaxe fora, ademais de para el, para os que lle axudaron a medrar. Asegurou que «a literatura escríbese sempre cos fíos da vida, e os da miña están en Vilalba» porque «a patria dunha persoa é a infancia, e por iso a miña é esta».

E é que a infancia de Fernández Paz saíu a relucir en diferentes momentos do acto, pero tamén a figura do seu pai que, segundo explicou Manuel Bragado, res-

Fernández Paz, primeiro pola dereita, na plantación dunha árbore que se fixo na primeira parte da homenaxe | M. CORBELLE

pensible de Xerais, «foi o que puxo nas súas mans as primeiras xoias, os primeiros libros que aquel neno puido ler».

Autor xa na nenez

El tamén lembrou que «o primeiro relato de Agustín Fernández Paz saíu das súas mans cando contaba con só 10 anos, aquí en Vilalba, na escola pública que estaba ubicada onde agora se atopa o Concello». Aquel relato estaba baseado nun feito histórico, o lanzamento do Sputnik por parte da URSS «un coquete que ía ao espacio e que abriu a mente de escritor dun neno», sinalou Bragado. Lembranzas de infancia das que tamén xurdiu outra figura, a do mestre D. Félix, o seu mestre en Vilalba.

Por outra banda, a figura de Fernández Paz, ademais dos premios literarios, é coñecida pola súa vertente persoal, pois aínda mantén contacto e vencello coa vila onde naceu, como se comprobou na asistencia aos actos de onte.

Un home que ten o privilexio de pertencer á tribo universal dos contadores de historias

No acto celebrado onte en Vilalba, no que se recoñeceu a entidade literaria de Agustín Fernández Paz, porque, segundo explicaron, «foi o primeiro en poñer en valor a escrita en galego e para mozos, de poñer esta literatura na primeira división das letras». Tamén se puxo de manifesto o feito de que os seus libros estean sendo premiados e reeditados dun xeito constante e de que mesmo ten no seu haber un premio nacional cunha obra en galego, *As flores radiactivas*, algo que antes nunca acontecera.

Da súa literatura, nesta homenaxe, tamén destacaron outra faceta, a de defensor da muller. «Agustín ensinounos que a muller podía ser a protagonista, a heroína ergueita», explicaron

dende a AELG. Ademais, neste acto de homenaxe ao escritor na súa terra, tamén se lembrou a súa faceta como mestre, como animador dos máis novos e tamén como «traballador das ilusións dos seus alumnos, facéndolles ver doutro xeito a literatura e a lectura».

De Agustín Fernández Paz tamén se dixo onte que era un enxeñeiro das letras, un humanista tecnolóxico, xogando así coas súa dúas profesións, as de perito industrial na rama mecánica e de mestre, que segundo apuntaron, soubo reventar ese oficio de mestre cun compromiso latente. Outros tamén se referiron a el como «un home que pertence á tribo universal dos contadores de historias».